Міністерство освіти і науки України
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Факультет морського права
кафедра Адміністративного та конституційного права

Код РНПД _____

ЗАТВЕРДЖЕНО
Проректор з НПР
_____ Слободян С. О.
«_____» _____ 202__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ХАРАКТЕРИСТИКА СУБ'ЄКТІВ У ПРАВОВІДНОСИНАХ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА

PROGRAM OF DISCIPLINE
CHARACTERISTICS OF SUBJECTS IN THE LEGAL RELATIONS OF ADMINISTRATIVE PROCEEDINGS

рівень вищої освіти _____ Бакалавр _____
(перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

тип дисципліни _____ Вибіркова _____
обов'язкова / вибіркова

мова викладання _____ Українська _____
українська / англійська

Миколаїв – 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Характеристика суб'єктів у правовідносинах адміністративного судочинства» являється вибірковою дисципліною навчального процесу студентів, які здобувають ступінь вищої освіти «Бакалавр».

«03» грудня 2024 року, 19 с.

Розробник:

БОРТНИК Н. П., докт. юрид. наук, професор, в. о. завідувача кафедри адміністративного та конституційного права.

Проєкт робочої навчальної дисципліни «Характеристика суб'єктів у правовідносинах адміністративного судочинства» узгоджено з гарантом освітньої програми.
Гарант освітньої програми «ПРАВО» – Ломжець Ю.В., доцент, кандидат політичних наук _____

Проєкт робочої навчальної дисципліни «Характеристика суб'єктів у правовідносинах адміністративного судочинства» розглянуто на засіданні кафедри Адміністративного та конституційного права.
Протокол № 5 від «17» грудня 2024 року.
В.о. зав. кафедри Адміністративного та конституційного права – Бортник Надія Петрівна, доктор юридичних наук, професор _____

Проєкт робочої навчальної дисципліни «Характеристика суб'єктів у правовідносинах адміністративного судочинства» розглянуто Навчально-методичною комісією факультету Морського права.
Протокол № 5 від «20» грудня 2024 року.
Голова – Бараненко Д.В., доктор юридичних наук, професор _____

Проєкт робочої навчальної дисципліни «Характеристика суб'єктів у правовідносинах адміністративного судочинства» погоджено з навчальним відділом НУК імені адмірала Макарова
Голова відділу – Лабарткава А.В. _____

Проєкт робочої навчальної дисципліни «Характеристика суб'єктів у правовідносинах адміністративного судочинства» розглянуто Навчально-методичною радою НУК імені адмірала Макарова.
Протокол № 10 від «23» грудня 2024 року.

Голова НМР НУК – _____ Сергій СЛОБОДЯН

© НУК, 2024

ЗМІСТ

Вступ.....4
1. Опис навчальної дисципліни.....5
2. Мета вивчення навчальної дисципліни.....6
3. Передумови для вивчення дисципліни.....6
4. Очікувані результати навчання.....6
5. Програма навчальної дисципліни.....6
6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування 10
7. Форми поточного та підсумкового контролю.....11
8. Критерії оцінювання результатів навчання.....17
9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліною.....17
10. Рекомендовані джерела інформації.....18

ВСТУП

Анотація

Навчальна дисципліна «Характеристика суб'єктів у правовідносинах адміністративного судочинства» є дисципліна вільного вибору студента, яка забезпечує отримання спеціальних компетентностей, визначених освітньою програмою та дисциплінами вільного вибору.

Завданням вивчення навчальної дисципліни «Характеристика суб'єктів у правовідносинах адміністративного судочинства» є розширення базових знань про правові засади здійснення адміністративного судочинства в Україні в контексті захисту прав, свобод і законних інтересів у публічно-правовій сфері. При вивченні цього курсу студенти повинні: засвоїти питання, що стосуються класифікації суб'єктів у правовідносинах адміністративного судочинства, поняття правосуб'єктності як передумови участі особи в адміністративному судочинстві; розглянути адміністративний суд як суб'єкта відправлення правосуддя в адміністративному судочинстві; вивчити законодавство, яке встановлює правосуб'єктність осіб, що беруть участь в адміністративному судочинстві.

Вивчення дисципліни «Характеристика суб'єктів у правовідносинах адміністративного судочинства» передбачає поглиблений аналіз категорій «правосуб'єктність», «сторони», «треті особи», «представники сторін», «особи, які сприяють здійсненню правосуддя» тощо.

Матеріали курсу орієнтовані на розвиток критичного мислення, формування творчого підходу до ключових проблем юридичної науки та адміністративного судочинства.

Ключові слова: суб'єкти у правовідносинах адміністративного судочинства, адміністративне судочинство, адміністративна юстиція, адміністративна справа, адміністративний процес, публічно-правовий спір, суб'єкт владних повноважень, учасники судового процесу.

Abstract

The educational discipline "Characteristics of subjects in the legal relations of administrative proceedings" is a discipline of the student's free choice, which ensures the acquisition of special competencies determined by the educational program and disciplines of free choice.

The task of studying the academic discipline «Characteristics of subjects in the legal relations of administrative proceedings» is to expand basic knowledge about the legal principles of administrative proceedings in Ukraine in the context of the protection of rights, freedoms and legitimate interests in the public legal sphere. When studying this course, students should: master the issues related to the classification of subjects in the legal relations of administrative proceedings, the concept of legal personality as a prerequisite for a person's participation in administrative proceedings; consider the administrative court as a subject of administration of justice in administrative proceedings; study the legislation that establishes the legal personality of persons participating in administrative proceedings.

The study of the discipline «Characteristics of subjects in the legal relations of administrative proceedings» involves an in-depth analysis of the categories «legal entity», «parties», «third parties», «representatives of the parties», «persons who contribute to the administration of justice», etc.

The course materials are focused on the development of critical thinking, the formation of a creative approach to the key problems of legal science and administrative justice.

Key words: subjects in legal relations of administrative proceedings, administrative proceedings, administrative justice, administrative case, administrative process, public legal dispute, subject of authority, participants in the judicial process.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td colspan="2">денна форма навчання / заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 5</td><td rowspan="3">Галузь знань
_____
(шифр і назва)</td><td colspan="2">Вибіркова 8*</td></tr>
<tr><td>Модулів – 1</td><td colspan="2" rowspan="2">Рік підготовки: 4й</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 5</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Електронна адреса РПНД на сайті Університету –</td><td rowspan="5">Спеціальність
_____
(код та найменування)

Освітня програма
_____
(найменування)</td><td colspan="2">Семестр: 7й</td></tr>
<tr><td>Лекцій (денна)</td><td>Лекцій (заочна)</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Індивідуальне науково-дослідне завдання _____</td><td>30 год.</td><td>14 год.</td></tr>
<tr><td>Практичні, семінарські (денна)</td><td>Практичні, семінарські (заочна)</td></tr>
<tr><td>Загальна кількість годин – 150 годин</td><td>30 год.</td><td>14 год.</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 4;

самостійної роботи студента – 6;</td><td rowspan="6">Освітній рівень: перший (бакалаврський)</td><td>Самостійна робота (денна)</td><td>Самостійна робота (заочна)</td></tr>
<tr><td>90 год.</td><td>122 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Індивідуальні завдання: –</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю:
Залік</td></tr>
<tr><td colspan="2">Форма контролю:
Поточний – комбінований.
Підсумковий – усний.</td></tr>
</table>

2. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу «Характеристика суб'єктів у правовідносинах адміністративного судочинства» – полягає у поглибленні студентами теоретичних і практичних знань у сфері адміністративного судочинства, через з'ясування категорії правосуб'єктність, що слугує підставою для участі в адміністративному процесі з метою захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень.

Завданнями навчальної дисципліни є формування у студентів знань, вмінь та навичок, стосовно прав та обов'язків суб'єктів у правовідносинах адміністративного судочинства та їх ролі в системі адміністративної юстиції.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами для вивчення цієї дисципліни є дисципліни: «Адміністративне право і адміністративний процес», «Юридична клінічна практика».

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів таких результатів навчання:

– Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.

– Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів різних джерел.

– Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

– Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.

– Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1.

Змістовий модуль №1. Правові засади здійснення адміністративного судочинства в Україні. Класифікація суб'єктів у правовідносинах адміністративного судочинства

Тема 1. Правова природа адміністративного судочинства.

Основна література: [6; 33; 36; 40; 43]

Тема 2. Джерела адміністративного судочинства.

Основна література: [6; 33; 36; 40; 43]

Тема 3. Критерії класифікації суб'єктів у правовідносинах адміністративного судочинства.

Основна література: [6; 33; 36; 40; 43]

Змістовий модуль 2. Суд як суб'єкт відправлення правосуддя в адміністративному судочинстві

Тема 4. Умови і порядок формування адміністративних судів. Межі юрисдикції адміністративних судів в Україні.
Основна література: [6; 33; 36; 40; 43; 44]
Тема 5. Поняття та склад адміністративного суду. Одноособове і колегіальне вирішення судових справ.
Основна література: [6; 33; 36; 40; 43; 44]
Тема 6. Справи, на які поширюється юрисдикція адміністративних судів.
Основна література: [6; 33; 36; 40; 43; 44]

Змістовий модуль 3. Правосуб'єктність. Сторони в адміністративному процесі.

Тема 7. Поняття та зміст правосуб'єктності в адміністративному судочинстві. Заміна неналежної сторони в адміністративному судочинстві. Процесуальна співучасть.
Основна література: [6; 33; 36; 40; 43; 44]
Тема 8. Процесуальні права та обов'язки позивача в адміністративній справі.
Основна література: [6; 33; 36; 40; 43; 44]
Тема 9. Процесуальні права та обов'язки відповідача в адміністративній справі. Суб'єкт владних повноважень як відповідач.
Основна література: [6; 33; 36; 40; 43; 44]

Змістовий модуль 4. Характеристика третіх осіб як учасників справи.

Тема 10. Поняття, місце та значення третіх осіб як учасників адміністративного процесу. Класифікація третіх осіб, які беруть участь у справі.
Основна література: [6; 33; 36; 40; 43; 44]
Тема 11. Правосуб'єктність третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги на предмет спору.
Основна література: [6; 33; 36; 40; 43; 44]
Тема 12. Правосуб'єктність третіх осіб, які не заявляють самостійні вимоги на предмет спору.
Основна література: [6; 33; 36; 40; 43; 44]

Змістовий модуль 5. Особи, які сприяють здійсненню правосуддя.

Тема 13. Повноваження помічника судді, секретаря судового засідання, судового розпорядника.
Основна література: [6; 33; 36; 40; 43; 44]
Тема 14. Права та обов'язки свідків в адміністративному процесі.
Основна література: [6; 33; 36; 40; 43; 44]
Тема 15. Експерт, експерт з питань права, перекладач, спеціаліст – як особи, що сприяють здійсненню правосуддя.
Основна література: [6; 33; 36; 40; 43; 44]

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лек	пр	лаб	с.р.		лек	пр	лаб	с.р.
1	**2**	**3**	**4**	**5**	7	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**
Модуль 1.										
Змістовий модуль 1. Правові засади здійснення адміністративного судочинства в Україні. Класифікація суб'єктів у правовідносинах адміністративного судочинства.										
Тема 1. Правова природа адміністративного судочинства.	**10**	2	2		6	**10**	1			9
Тема 2. Джерела адміністративного судочинства.	**10**	2	2		6	**10**		1		9
Тема 3. Критерії класифікації суб'єктів у правовідносинах адміністративного судочинства.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Разом за змістовим модулем 1	**30**	**6**	**6**		**18**	**30**	**2**	**2**		**26**
Змістовий модуль 2. Суд як суб'єкт відправлення правосуддя в адміністративному судочинстві.										
Тема 4. Умови і порядок формування адміністративних судів. Межі юрисдикції адміністративних судів в Україні.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Тема 5. Поняття та склад адміністративного суду. Одноособове і колегіальне вирішення судових справ.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Тема 6. Справи, на які поширюється юрисдикція адміністративних судів.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Разом за змістовим модулем 2	**30**	**6**	**6**		**18**	**30**	**3**	**3**		**24**
Змістовий модуль 3. Правосуб'єктність. Сторони в адміністративному процесі.										
Тема 7. Поняття та зміст правосуб'єктності в адміністративному судочинстві. Заміна неналежної сторони в адміністративному судочинстві. Процесуальна співучасть.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Тема 8. Процесуальні права та обов'язки позивача в адміністративній справі.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Тема 9. Процесуальні права та обов'язки відповідача в адміністративній справі. Суб'єкт владних повноважень як відповідач.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Разом за змістовим модулем 3	**30**	**6**	**6**		**18**	**30**	**3**	**3**		**24**
Змістовий модуль 4. Характеристика третіх осіб як учасників справи.										
Тема 10. Поняття, місце та значення третіх осіб як учасників адміністративного процесу. Класифікація третіх осіб, які беруть участь у справі.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Тема 11. Правосуб'єктність третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги на предмет спору.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Тема 12. Правосуб'єктність третіх осіб, які не заявляють самостійні вимоги на предмет спору.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Разом за змістовим модулем 4	**30**	**6**	**6**		**18**	**30**	**3**	**3**		**24**
Змістовий модуль 5. Особи, які сприяють здійсненню правосуддя.										

Тема 13. Повноваження помічника судді, секретаря судового засідання, судового розпорядника.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Тема 14. Права та обов'язки свідків в адміністративному процесі.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Тема 15. Експерт, експерт з питань права, перекладач, спеціаліст – як особи, що сприяють здійсненню правосуддя.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Разом за змістовим модулем 5	**30**	**6**	**6**		**18**	**30**	**3**	**3**		**24**
Усього годин	**150**	**30**	**30**		**90**	**150**	**14**	**14**		**122**

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Адміністративне судочинство як вид правосуддя у публічно-правовій сфері.	2	-
2	Законодавче регулювання адміністративного судочинства.	2	1
3	Класифікація суб'єктів у правовідносинах адміністративного судочинства.	2	1
4	Організаційні питання діяльності адміністративних судів.	2	1
5	Характеристика одноособового і колегіального вирішення судових справ.	2	1
6	Повноваження та компетенція адміністративних судів.	2	1
7	Особливості процесуальної співучасті та заміни неналежної сторони в адміністративному судочинстві.	2	1
8	Позивач та відповідач в адміністративній справі.	2	1
9	Характеристика суб'єкта владних повноважень як позивача та відповідача.	2	1
10	Права та обов'язки представників сторін.	2	1
11	Особливості правосуб'єктності третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги на предмет спору.	2	1
12	Особливості правосуб'єктності третіх осіб, які не заявляють самостійні вимоги на предмет спору.	2	1
13	Помічник судді, секретар судового засідання, судовий розпорядник.	2	1
14	Свідки в адміністративному процесі.	2	1
15	Права та обов'язки експерта, експерта з питань права, перекладача, спеціаліста.	2	1
	Разом	**30**	**14**

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної та заочної форми навчання:

- підготовка до лекційних занять – **2 години на 1 лекцію;**
- підготовка до практичних занять – **2 години на 1 заняття;**
- підготовка і написання рефератів – **5 годин на 1 роботу;**
- написання МКР – **3 години на 1 роботу;**
- підготовка до заліку – **15 годин на залік**.

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до лекцій	**30**	**14**
2	Підготовка до практичних занять	**30**	**14**
3	Виконання МКР	**15**	**–**
4	Виконання КР	**–**	**79**
5	Підготовка до заліку	**15**	**15**
	Разом	**90**	**122**

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ, ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ТА МЕТОДИ ЇХ ДЕМОНСТРУВАННЯ

Методи навчання – способи, якими забезпечується набуття здобувачами відповідних компетенцій через засвоєння програмного матеріалу та активізацію навчального процесу, а саме:

для всіх видів занять:

● робота з літературою – опрацювання різних видів джерел, спрямоване на формування нових знань, їх закріплення, вироблення вмінь і навичок та реалізацію контрольно-корекційної функції в умовах формальної, неформальної та інформальної освіти;

● пояснення – словесне розкриття причинно-наслідкових зв'язків і закономірностей у розвитку природи, людського суспільства і людського мислення;

● дискусія – обмін поглядами щодо конкретної проблеми з метою набуття нових знань, зміцнення власної думки, формування вміння її обстоювати;

● диспут – цілеспрямоване зіставлення різних поглядів на наукову чи суспільну проблематику з метою формування у здобувачів оцінних суджень, зміцнення світоглядних позицій;

● демонстрування – наочно-чуттєве ознайомлення здобувачів з явищами, процесами, об'єктами в їх природному вигляді;

для лекційних занять:

● лекція – усний виклад навчального матеріалу, який характеризується великим обсягом, складністю логічних побудов, сконцентрованістю розумових образів, доведень і узагальнень;

● бесіда – питально-відповідний метод, завдання якого – спонукати здобувачів до актуалізації відомих і засвоєння нових знань шляхом самостійних роздумів, висновків і узагальнень; різновиди бесіди: репродуктивні (спрямовані на відтворення раніше засвоєного матеріалу), катехізичні (передбачають точне відтворення формулювань, запам'ятовування відповідей), евристичні (підводять здобувачів до самостійних висновків);

● ілюстрування – показ та сприйняття предметів, процесів і явищ у їх символьному зображенні за допомогою плакатів, карт, портретів, фотографій, схем, репродукцій, звукозаписів тощо;

● відеометод – використання відеоматеріалів для активізації наочно-чуттєвого сприймання; забезпечує більш легке і міцне засвоєння знань в їх образно-понятійній цілісності та емоційній забарвленості;

для практичних, лабораторних та семінарських занять:

● вправа – планомірне, організоване, повторне виконання дій із метою оволодіння ними або підвищення їх якості;

● практична робота – метод поглиблення і закріплення теоретичних знань та перевірки наукових висновків; дидактична гра – спеціально створена ситуація (модель реальності) для формування певних практичних навичок та умінь;

● спостереження – тривале цілеспрямоване сприймання об'єктів чи явищ із фіксацією змін, які в них відбуваються, і виявлення на цій основі внутрішніх зв'язків і залежностей, розкриття сутності явищ;

● методи контролю і самоконтролю:

● фронтальне опитування;

● контрольні роботи, твори, диктанти, письмові заліки;

● контрольні тестові роботи програмованого типу (перелік запитань і можливі варіанти відповідей).

Альтернативно може застосовуватися наступна класифікація методів навчання:

● пояснювально-ілюстративний метод – повідомлення готової інформації різними засобами (словесними, наочними, практичними) та усвідомлення і запам'ятовування цієї інформації здобувачами;

● репродуктивний метод – відтворення здобувачем способів діяльності за визначеним викладачем алгоритмом;

● проблемного викладу – постановка викладачем перед здобувачами проблеми і визначення шляхів її розв'язання з приховуванням можливих пізнавальних суперечностей;

● частково-пошуковий – метод, за якого певні елементи знань повідомляє викладач, а частину здобувачі здобувають самостійно, відповідаючи на поставлені запитання чи розв'язуючи проблемні завдання;

● дослідницький – творче застосування знань, оволодіння методами наукового пізнання, формування досвіду самостійного наукового пошуку.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів вивчення матеріалу дисципліни є:

– усні відповіді;
– виконання практичних завдань;
– контрольні роботи;
– стандартизовані тести;
– реферати, есе;
– інші види індивідуальних та групових завдань;
– залік.

7. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

В процесі викладання навчальної дисципліни **«Характеристика суб'єктів у правовідносинах адміністративного судочинства»** передбачено проведення поточного та підсумкового контролів.

Поточний контроль проводиться на семінарському (практичному) занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих практичних навичок під час виконання модульних контрольних робіт.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Підсумковий контроль проводиться шляхом складання студентами в VII-му семестрі заліку з дисципліни **«Характеристика суб'єктів у правовідносинах адміністративного судочинства»**. При цьому, студент який отримав 60 балів під час поточного контролю, за його бажанням може бути звільнений від заліку і отримати набрану кількість балів як підсумкову оцінку.

Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю і оцінки заліку, де студент може набрати до 40 балів. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. Так, під час поточного контролю студент може набрати до 60 балів шляхом отримання проміжних оцінок. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру (відповіді на семінарських заняттях, написання та захист рефератів, виконання МКР). Питома вага заліку в загальній системі оцінок **– 40 балів.**

Право здавати залік надається студенту, який з урахуванням максимальних балів поточного контролю набирає не менше **60 балів**. Якщо студент набрав меншу кількість балів, то добрати необхідну кількість балів студент може за рахунок виконання індивідуальних завдань та поточного тестування або відпрацювання пропущених занять з відповідних тем курсу.

Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок і оцінки заліку.

Критерії оцінювання результатів навчання на семінарських заняттях

Відповіді на семінарах (бали)	Критерії оцінювання
1	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, містить аргументовані висновки.
0,75	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
0,5	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована.
0,25	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовується невірна термінологія.
0,1	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована.
0	Студент не дає відповіді.

Критерії оцінювання написання та захисту рефератів

Критерії оцінювання	Бали
Оформлення реферату (титульний лист, план, література та ін.).	**1**
Структурованість роботи (наявність чіткого, послідовного, логічного плану структури).	**1**
Чітке визначення **актуальності теми**, що висвітлюються у рефераті.	**1**
Змістовність основного тексту (широта і повнота висвітлення теми реферату в пунктах плану: питання, яке в ньому розглядається, викладене послідовно, логічно; текст повинен бути інформативним, об8єктивно передавати інформацію,	**5** Виконання від 90 % – 100% вимог – 5 балів Виконання 70% – 89% вимог – 4 бали Виконання 55% – 69% вимог – 3 бали Виконання 30% – 54% вимог – 2 бали

відрізнятися повнотою викладу, а також коректно оцінювати матеріал, що міститься в першоджерелі).	Виконання менше 30% вимог – 1 бал
Бібліографія роботи (список використаної наукової літератури повинен містити мінімум 6 джерел, відповідає сучасним правилам оформлення бібліографії).	**1**
Наявність емпіричної частини (висновки гуртуються на результатах проведеного дослідження, викладені з чітким формулюванням авторської позиції)	**2** Виконання від 50 % – 100% вимог – 2 бали Виконання менше 50% вимог – 1 бал
Захист реферату (вміння стисло, логічно і повно доповісти про результати дослідження).	**4** Виконання від 80 % – 100% вимог – 4 бали Виконання 65% – 79% вимог – 3 балів Виконання 50% – 64% вимог – 2 балів Виконання 30% – 49% вимог – 1 бал
Усього	**15**

Критерії оцінювання виконання модульних контрольних робіт (далі – МКР)

В процесі викладання навчальної дисципліни **«Характеристика суб'єктів у правовідносинах адміністративного судочинства»** передбачено проведення двох контрольних заходів, на яких студенти пишуть 5 МКР, де кожна оцінюється до 6 балів.

В свою чергу, кожна МКР складатися із: тестових завдань, теоретичних понять та теоретичних запитань та/або задачі чи завдання.

Кожне тестове завдання складається з 4 тестів. Кожний варіант завдання має тільки одну правильну відповідь. За правильну відповідь нараховується 0,5 балів (разом 2 бали за всі правильні відповіді). За невірну відповідь бали не нараховуються.

В МКР дається 1 визначення і одне теоретичне питання або задача чи завдання:

– За правильне визначення поняття нараховується 2 бали.

– За відповідь на теоретичне питання та/або розв'язання задачі чи виконання завдання студент може отримати до 2 балів.

Відповідь на теоретичне питання або розв'язання задачі чи виконання завдання (бали)	**Критерії оцінювання**
2	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію та аргументовані висновки.
1,5–1,9	Відповідь частково правильна, містить декілька неточностей і недостатньо обґрунтована.
1–1,4	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок.
до 1	Відповідь взагалі не вірна та не обґрунтована.
0	Студент взагалі не розуміє питання та не дає відповіді.

Розрахунок балів за написання МКР

Вид завдання	**Максимальна кількість балів**
Тести	1х2 бали = 2 бали
Визначення поняття	1х2 бали = 2 бали
Теоретичне питання або розв'язання задачі	1х2 бали = 2 бали
Всього	**6 балів**

Розподіл балів, які отримують студенти під час МКР:

Змістовий модуль № 1	**Змістовий модуль № 2**	**Змістовий модуль № 3**	**Змістовий модуль № 4**	**Змістовий модуль № 5**	**Сума**
Т1-Т3	**Т4-Т6**	**Т7-Т9**	**Т10-Т12**	**Т13-Т15**	**30**
6	**6**	**6**	**6**	**6**	

Т1 – Т15 – відповідні теми змістовних модулів.

Критерії оцінювання виконання КР

Виконання студентами заочної форми навчання контрольної роботи (далі – КР) оцінюється до 55 балів і є їх допуском до заліку.

Контрольна робота складається із чотирьох типів індивідуальних завдань:

1. Складання термінологічного словнику з дисципліни «Характеристика суб'єктів у правовідносинах адміністративного судочинства». Словник повинен містити мінімум 10 основних понять. За правильне визначення поняття нараховується 1 бал, за неправильне – бали не нараховуються. Так, за написання 10-ти правильних понять можна отримати 10 балів.

2. Відповідь на 2 теоретичні питання. Теоретичне питання виконується письмово, в обсязі, необхідному для надання обґрунтованої відповіді з посиланням на статті нормативно-правових актів, які використовувалися. За кожну правильну відповідь на теоретичне питання нараховується до 5 балів.

Відповідь на теоретичне питання (бали)	Критерії оцінювання
5	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію та аргументовані висновки.
4	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна, однак допущені несуттєві помилки та неточності.
3	Відповідь частково правильна, містить декілька неточностей і недостатньо обґрунтована.
2	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовуються невірна термінологія.
1	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок.
до 1	Відповідь взагалі не вірна та не обґрунтована.
0	Студент взагалі не розуміє питання та не дає відповіді.

Так, кожну правильну відповідь на теоретичне питання, в цілому, можна отримати 10 балів.

3. Складання зразка (проєкту) процесуального документа. Зразок процесуального документа з дотриманням всіх законодавчих вимог (протоколу, постанови, скарги тощо) передбачає опрацювання відповідного нормативного матеріалу. За правильне складання процесуального документа нараховується до 10 балів.

Бали	Критерії оцінювання
10	Процесуальний документ складений з дотриманням всіх законодавчих вимог до цього виду документів.
8-9	Процесуальний документ складений з дотриманням всіх законодавчих вимог, однак допущені несуттєві помилки та неточності в документі.
6-7	Процесуальний документ складений частково правильно, однак містить неточності.
4-5	Процесуальний документ має декілька суттєвих помилок.
1-3	Процесуальний документ містить значну кількість суттєвих помилок.
0	Процесуальний документ взагалі складений неправильно.

4. Рішення задачі. Рішення задачі виконується письмово, в обсязі, необхідному для надання обґрунтованої відповіді з посиланням на відповідні статті нормативно-правових актів, які використовувалися. За правильне рішення задачі нараховується до 10 балів.

Рішення задачі (бали)	Критерії оцінювання
10	Рішення правильне, повне, логічне, містить аналіз, систематизацію та аргументовані висновки.
8-9	Рішення в цілому правильне, достатньо повне, логічне, однак допущені несуттєві помилки та неточності.

6-7	Рішення частково правильне, містить неточності і недостатньо обґрунтоване.
4-5	Рішення має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовуються невірна термінологія.
2-3	Рішення містить значну кількість суттєвих помилок.
до 1	Рішення взагалі не вірне та не обґрунтоване.
0	Студент взагалі не розуміє задачу.

5. Написання та захист реферату (реферат виконується і здається разом з КР). За написання і захист реферату нараховується до 15 балів. Критерії написання та захисту рефератів наведені вище.

Критерії оцінювання результатів за виконання інших завдань

Вид завдання	**Максимальна кількість балів**	
	Денна форма	**Заочна форма**
Участь (відповіді) на семінарських заняттях	15х1 бал = 15 балів	5х1 бал = 5 балів
Написання і захист реферату	1х15 балів = 15 балів	–
Виконання КР	–	1х55 балів = 55 балів
Поточний модульний контроль (виконання МКР)	5х6 балів = 30 балів	–
Всього	**60**	**60**

Критерії оцінювання заліку

Під час складання заліку студенти відповідають на заліковий білет, який вони вибрали власноруч.

Кожен заліковий білет містить три контрольні питання. Відповідь на кожне питання залікового білету оцінюється до 13,3-13,4 балів. Тобто після складання заліку студент може отримати до 40 балів, які додаються до суми балів, отриманої під час поточний контролю відповідного семестру.

Критерії відповіді на одне питання залікового білету

Відповідь на питання (бали)	**Критерії оцінювання**
12–(13,3-13,4)	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію та аргументовані висновки.
9–11	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна, однак допущені несуттєві помилки та неточності.
6-8	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована.
3-5	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовуються невірна термінологія.
1-2	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок та не обґрунтована
0	Студент взагалі не розуміє питання та не дає відповіді.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ 1	Т1-Т3	Участь (відповіді) на семінарських заняттях	**3**	Участь (відповіді) на семінарських заняттях	**1**
		Виконання МКР № 1	**6**		
ЗМ 2	Т4-Т6	Участь (відповіді) на семінарських заняттях	**3**	Участь (відповіді) на семінарських заняттях	**1**
		Написання і захист реферату	**15**		
		Виконання МКР № 2	**6**		
ЗМ 3	Т7-Т9	Участь (відповіді) на семінарських заняттях	**3**	Участь (відповіді) на семінарських заняттях	**1**
		Виконання МКР № 3	**6**		
ЗМ 4	Т10-Т12	Участь (відповіді) на семінарських заняттях	**3**	Участь (відповіді) на семінарських заняттях	**1**
		Виконання МКР № 4	**6**		
ЗМ 5	Т13-Т15	Участь (відповіді) на семінарських заняттях	**3**	Участь (відповіді) на семінарських заняттях	**1**
		Виконання МКР № 5	**6**	Виконання КР	**55**
Підсумковий контроль		Залік	**40**	Залік	**40**
Сума			**100**		**100**

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:

1. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни «Характеристика суб'єктів у правовідносинах адміністративного судочинства» для здобувачів вищої освіти.

2. Наповненість групи «Характеристика суб'єктів у правовідносинах адміністративного судочинства» в месенджері «Viber», «Telegram» для дистанційного навчання електронним варіантом КК України, КПК України, ЦК України, ЦПК України, КАС України, КУпАП України, лекціями та навчальними посібниками з відповідних юридичних дисциплін.

3. Наочні засоби: офіційний веб-сайт Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Міністерства внутрішніх справ України, прокуратури та інших органів державної влади, а також слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint, зал судових засідань (ауд. 303).

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

Нормативно-правові акти.

1. Європейська Конвенція про громадянство. Міжнародний договір від 6 листопада 1997 року. *Бюлетень законодавства і юридичної практики України*. 2001. № 11: Законодавство України про громадянство.
2. Європейська конвенція про захист прав людини і основних свобод від 04.11.1950 р. Зб. договорів Ради Європи. К.: Парлам. вид-во, 2000. С. 27–45.
3. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 р. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_036
4. Європейська хартія про статус суддів. *Вісн. Верхов. Суду України*. 1998. № 4. С. 2–9.
5. Загальна декларація прав людини. Декларація, Міжнародний документ від 10.12.1948. *Голос України*. 10.12.2008. № 236.
6. Кодекс адміністративного судочинства України від 06 липня 2005 № 2747-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005 № 35–36, № 37. Ст. 446.
7. Кодекс суддівської етики: рішення З'їзду суддів України від 22.02.2013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001415-13
8. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/ 254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80
9. Митний кодекс України від 13 березня 2012 № 4495-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44–45, № 46–47, № 48. Ст. 552.
10. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: Прийнято 16 грудня 1966 року Генеральною Асамблеєю ООН. Док. ООН A/RES/2200 A (XXI) (Міжнародний пакт ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР N 2148-VIII (2148-08) від 19.10.73 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text
11. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13–14, № 15–16, № 17. Ст. 112.
12. Положення про Державну міграційну службу України. Постанова Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 року. № 360. URL: www.rada.gov.ua
13. Положення про Державну судову адміністрацію України. Рішення Вищої Ради правосуддя 17.01.2019. № 141/0/15-19. URL: www.rada.gov.ua
14. Положення про Раду суддів України: рішення З'їзду суддів України від 16.09.2010. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001415-10
15. Про виконавче провадження: Закон України від 02 червня 2016 № 1404-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 30. Ст. 542.
16. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 року № 3477-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 30. Ст. 260.
17. Про Вищий антикорупційний суд: Закон України від 7 червня 2018 року № 2447-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 24. Ст. 212.
18. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21 грудня 2016 № 1798-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 7–8. Ст. 50.
19. Про відновлення довіри до судової влади в Україні: Закон України від 08 квітня 2014 № 1188-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 23. Ст. 870.
20. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 року

№ 2939-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 32. Ст. 314.
21. Про доступ до судових рішень: Закон України від 22 грудня 2005 № 3262-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 15. Ст. 128.
22. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України від 23 грудня 1993 № 3782-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 11. Ст. 51.
23. Про забезпечення права на справедливий суд: Закон України від 12 лютого 2015 № 192-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 18, № 19–20. Ст. 132.
24. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 49. Ст. 2056.
25. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06 грудня 2019 № 361-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 25. Ст. 171.
26. Про затвердження Положення про інспектора Вищої ради правосуддя: Рішення Вищої ради правосуддя від 15.08.2017 № 2440/0/15-17. URL: http://www.vru.gov.ua/content/act/2440_15.08_.2017_1.pdf
27. Про затвердження Положення про секретаріат Вищої ради правосуддя: Рішення Вищої ради правосуддя від 23.03.2017 № 579/0/15-17. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr579910-17
28. Про затвердження Регламенту Вищої ради правосуддя: Рішення Вищої ради правосуддя від 24.01.2017 № 52/0/15-17. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr52_910-17
29. Про захист персональних даних: закон України від 1 червня 2010 року № 2297-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 34. Ст. 481.
30. Про ліквідацію апеляційних адміністративних судів та утворення апеляційних адміністративних судів в апеляційних округах: Указ Президента України від 29.12.2017 № 455/2017. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/455/2017
31. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 02 червня 2016 № 1403-VII. *Відомості Верховної Ради України.* 2016. № 29. Ст. 535.
32. Про реорганізацію місцевих загальних судів: Указ Президента України від 29.12.2017 № 451/2017. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/451/2017
33. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1402-19/page
34. Про третейські суди: Закон України від 11 травня 2004 № 1701-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 35. Ст. 412.
35. Про утворення місцевих адміністративних судів, затвердження їх мережі: Указ Президента України від 16.11.2004 № 1417/2004. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1417/2004

Наукова та навчально-методична література:

36. Судові, правоохоронні, контрольно-наглядові та правозахисні органи України: підручник. Харків: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2020. 508 с.
37. Судові та правоохоронні органи України: підручник / М. В. Руденко, Г. С. Рибалко, В. Є. Кривуля. Харків: ХНУ, 2018. 312 с.

38. Судові та правоохоронні органи України: конспект лекцій [для студентів освіт. ступеня кваліфікац. рівня «бакалавр» за спец. (освіт. програмою) 081 Право (Правознавство)] / В. В. Городовенко [та ін.]; Запоріз. нац. ун-т. Запоріжжя: Запоріз. нац. ун-т, 2018. 237 с.
39. Судові та правоохоронні органи України: навч.-метод. посіб. / [уклад.: Н. М. Бакаянова та ін.]; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». Одеса: Фенікс, 2018. 246 с.
40. Організація судових та правоохоронних органів: навч. посіб.: у 2-х ч. Ч. 1: Основи судоустрою України. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2018. 242 с.
41. Організація судових та правоохоронних органів України: навч. посіб. у схемах / А. В. Лапкін. Вид. 7-е, змін. і допов. Харків: Право, 2018. 168 с.
42. Організація судових та правоохоронних органів України: навч. посіб. / Л. В. Ярова, О. В. Матвєєвський. Одеса: Фенікс, 2018. 428 с.
43. Булкат М. С. Теоретико-правові засади розвитку та функціонування судової влади: монографія. НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. Київ: Юрид. думка, 2018. 502 с.
44. Адміністративно-судове процесуальне право: підручник / [Д. В. Луценко, Ю. В. Георгієвський, М. І. Бєлікова та ін.]; за заг. ред. Д. В. Луценка; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2024. 696 с.

Інформаційні ресурси

1. www.president.gov.ua/ (сайт Президента України)
2. www.rada.gov.ua/ (сайт Верховної Ради України)
3. www.kmu.gov.ua/ (сайт Кабінету Міністрів України)
4. www.ccu.gov.ua/ (сайт Конституційного Суду України)
5. www.court.gov.ua/ (сайт Судова влада України)
6. www. https://hcj.gov.ua/ (сайт Вищої Ради правосуддя)
7. www.vkksu.gov.ua/ (сайт Вищої кваліфікаційної комісії суддів України)
8. www.nsj.gov.ua/ (сайт Національної школи суддів України)
9. www.minjust.gov.ua/ (сайт Міністерства юстиції України)
10. www.reyestr.court.gov.ua/ (сайт Єдиний державний реєстр судових рішень)
11. www.khpg.org (сайт Харківської правозахисної групи)
12. http://radnuk.info/pidrychnuku/sydovi-orgonu/259-sydovi-organ.html
13. www.textbooks.net.ua/content/view/4571/39/ (Підручники онлайн)
14. http://ubooks.com.ua/books/000182/inx.ph